

Aleg 1140

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu III. za czas od 1. czerwca 1908 do 30. czerwca 1909.

Wysoki Sejmie!

Komisya gospodarstwa krajowego, badając sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu III., przydzielone jej uchwałą z dnia 16. września 1909, zaznacza na wstępie, że niektóre uchwały i rezolucye sejmowe kilkakrotnie ponawiane, zostały ze strony c. k. Rządu bądź uwzględnione, bądź też otrzymały przychylną odpowiedź.

I tak c. k. Ministerstwo rolnictwa ustaliło ostatecznie tekst regulaminu Komisji dla zalesień ochronnych, wskutek czego ustawa krajowa z dnia 15. czerwca 1904 o zalesieniach ochronnych niebawem wejdzie w wykonanie.

Sprawa poruszona uchwałą z dnia 4. listopada 1908, objęcia w zarząd kraju ewentualnie zadzierżawienia galicyjskich dóbr państwowych i funduszowych, postąpiła o krok naprzód. Wydział krajowy otrzymał od c. k. Ministerstwa rolnictwa zezwolenie na zbadanie stanu gospodarstwa, administracyi i rentowności dóbr państwowych, z czego skorzystawszy, wniósł do c. k. Ministerstwa rolnictwa pismo, wyrażając zasadniczą gotowość wzięcia dóbr państwowych galicyjskich w długoletnią dzierżawę, ewentualnie nabycia ich na własność kraju. Ustne rokowania Wydziału krajowego z c. k. Ministerstwem rolnictwa co do podanych warunków, jak co do wysokości czynszu dzierżawnego względnie amortyzacyjnego, zbliżą niewątpliwie sprawę do jej urzeczywistnienia tak wysoce dla kraju pożądanego.

Trzecia sprawa urgowana od kilku lat przez Wysoki Sejm, zapowiada się pomyślnie. Rezolucye sejmowe w sprawie eksportowej targowicy w Krakowie, wzywające Rząd, aby dla transportów bydła i trzody przeznaczonych na targowicę w Krakowie, przyznał prawo reekspedycyi, aby dla tych transportów zaprowadził na galicyjskich kolejach państwowych pociągi pospieszne, oraz aby pomnożył liczbę wozów, przekazało c. k. Ministerstwo rolnictwa z poparciem c. k. Ministerstwu kolejowemu, które miało zarządzić dochodzenie przez Dyrekeyę kolei północnej.

Komisya zaznacza, że jest jeszcze jedna sprawa pomyślnie załatwiona. Mianowicie wezwanie do Rządu z dnia 4. listopada 1905 kilkakrotnie ponawiane.

wiane — ostatnim razem dnia 20. października 1908 — o zmianę ustaw weterynaryjnych odniosło nareszcie skutek. Projekt bowiem rządowy o zapobieganiu zarazu bydła i ich tępieniu został uchwalony przez Radę Państwa i otrzymał już najwyższą sankcję.

Natomiast Komisyja podnosi z ubolewaniem, że mimo tylokrotnych wezwań c. k. Rząd nie udzielił opinii o projekcie krajowej ustawy lasowej, wskutek czego tak ważna ekonomiczna sprawa pozostaje ciągle w zastoju.

Niemniej zasługuje na ubolewanie okoliczność, że c. k. Rząd zupełnie ignoruje rezolucye uchwalone przez Wysoki Sejm w sprawie podniesienia chowu koni. Komisyja zaznacza, że c. k. Rząd w tej mierze traktuje kraj nasz wogóle po macoszemu, pomimo, że kraj ten dostarcza największej ilości koni dla armii. Komisyja między innymi podnosi ten szczegół, że rozplodniki przydzielone dla kraju z powodu swej gorszej jakości nie odpowiadają wcale materyałowi żeńskiemu stadnin, będących na wyższym stopniu rozwoju. Komisyja wyraża nadzieję, że Wydział krajowy, nie spuszczając z oka sprawy objętej rzeczonemi rezolucjami sejmowemi, nie zaniedba domagać się od decydujących czynników troskliwszej opieki dla tej tak ważnej gałęzi gospodarstwa krajowego.

W sprawie uregulowania parcelacyi w naszym kraju i stosunków agrarnych Wydział krajowy czyni dalsze badania. Wobec jednak tego, że własność wielka się rozpada z żywiołową siłą, nie dając życia dostatecznej ilości żywotnych organizmów średniej wielkości, wobec dalej okoliczności, że i mała własność podlega stopniowemu rozkawałkowaniu i wyniszczeniu — Komisyja sądzi, iż nie należy dłużej zwlekać z wniesieniem odnośnych przedłożeń agrarnych.

Dalszy tok sprawozdania Wydziału krajowego nie nastrocza Komisyi powodu do jakichkolwiek uwag.

W końcu podnosi Komisyja jedną ważną sprawę.

Inspekcya szkół rolniczych jest zadaniem tak doniosłem, że nie może być dokładnie spełniana, jeśli nie zostanie do tej czynności przeznaczona osobistość odrębnie jej oddana i specjalnie ukwalifikowana. Komisyja rozumie trudności w wyszukaniu na to stanowisko odpowiedniej osobistości, któraby nietylko miała wiedzę rolniczą teoretyczną i praktyczną, ale nadto posiadała zdolności pedagogiczne. Mimo to, w interesie pomyślnego rozwoju szkół rolniczych powstałych znacznym nakładem kraju — Komisyja musi obstawiać przy spiesznem ile możliwości obsadzeniu posady, która w etacie krajowym od kilku lat stoi otwarta. Przemawia za tem także okoliczność, że przyszły inspektor szkół rolniczych prowadziłby zarazem w Departamencie III. referat spraw techniczno-rolniczych, co przy mnożących się na tem polu agendach Wydziału krajowego byłoby i potrzebne i wysoce wskazane. Rezolucyę odnośną proponuje Komisyja przy sprawozdaniu o szkołach rolniczych.

Komisyja przyszła do przekonania, że ze względu na te coraz liczniejsze agendy Wydziału krajowego tak w zakresie rolniczym, jak też w zakresie ustawodawstwa agrarnego, zachodzi nieodbita potrzeba wzmocnienia Departamentu III. zarówno siłami rolniczemi jak też prawniczemi. Komisyja sądzi przeto, że wobec planowanego podwyższenia etatu conceptowego w Wydziale krajowym, należałoby przydzielić do Departamentu III. część tych sił, mianowicie siły z wykształceniem agronomicznem.

Komisyja zaznacza też z naciskiem, że ilość szkół rolniczych, mianowicie niższego typu w stosunku do potrzeby szerzenia oświaty rolniczej pośród włościaństwa jest minimalną i że w jak najkrótszym czasie należałoby przystąpić do stopniowej organizacyi szkół i zakładów niższego typu przystosowanych do potrzeby naszego włościaństwa; w tym celu uważa Komisyja za wskazane, aby Wy-

dział krajowy czynił już teraz studia nad tymi działami szkolnictwa poza obrębem naszego kraju przez organa do tego ukwalifikowane.

Na ostatniej sesji sejmowej postawił p. Oleśnicki rezolucję przekazaną uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20. października 1908 do Komisji gospodarstwa krajowego tej treści:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w przyszłym sprawozdaniu wymienione były nazwiska osób, które otrzymują pożyczki z funduszu dla przemysłu rolnego“.

Komisya zastanawiając się nad tym wnioskiem, przyszła do przekonania, że żądana przez wnioskodawcę ewidencya dłużników funduszu dla przemysłu rolnego istnieje w zupełności, skoro akta Wydziału krajowego stoją otworem do dyspozycji Wysokiego Sejmu, że przeto nie zachodzi potrzeba wymienienia nazwisk rzeczonych dłużników w samem sprawozdaniu. Z tego powodu Komisya nie poleca Wysokiemu Sejmowi tej rezolucyi do przyjęcia.

Kończąc powyższe sprawozdanie, Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego za czas od 1. czerwca 1908 do 30. czerwca 1909.

Przewodniczący :

Brykczyński.

Sprawozdawca :

Krzysztofowicz.

